

ПАРАДОКСИ НА РЕЛИГИОЗНАТА ВЯРА В БЪЛГАРИЯ

Доц., д-р Лилия ДИМОВА

Агенция за социални анализи (АСА)

lilia.dimova@consultant.bg

Фокус на презентацията

1. Какво (не)промени две десетилетия демокрация?
2. По-религиозни ли са днес българските граждани?
3. В какво вярват или не хората у нас?
4. Къде са парадоксите?
5. Профили на религиозно вярващите в България

ISSP' 1998

Модул

Религия

ISSP' 2018

Модул *Религия*

Емпирична база на сравнителния анализ

ISSP' Модул РЕЛИГИЯ

1998 – 2018г.

- **Данните** са от две национални представителни изследвания, проведени по академичните методически стандарти на най-мощния дългосрочен социален проект в света - Международната програма за социални изследвания (*International Social Survey Program - ISSP*), по която работят 52 страни от 5 континента (www.issp.org)
- **Първи сравнителни резултати** от изпълнението на инфраструктурен проект на *Консорциум ESS ERIC –Bulgaria* (УНСС – водеща организация, ИИОЗ, АСА, СИБ, БСА, НСИ) от НПКНИИ
- **Обем** на реализираната извадка : N'98=1093; N'18=1023 пълнолетни български граждани от цялата страна.
- **Работа на терена:** ноември 1998г. , ноември 2018г.
- **Организации**, осъществили изследването: 1998г. - Агенция за социални анализи (АСА); 2018г. – Национален статистически институт (НСИ)
- **Финансиране:** 1998г. - Фондация “ТОЛЕРАНТНОСТ”; 2018г. – МОН в рамките на НПКНИИ.
- **Национален координатор** за участието на България в ISSP – доц. Лилия Димова, АСА
- **Допустима статистическа грешка:** $\pm 2,5 \%$

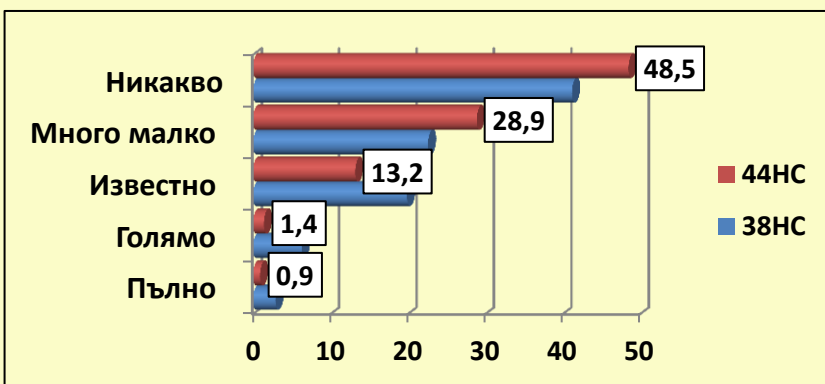

*Какво (НЕ)промени
демокрацията за
две десетилетия*

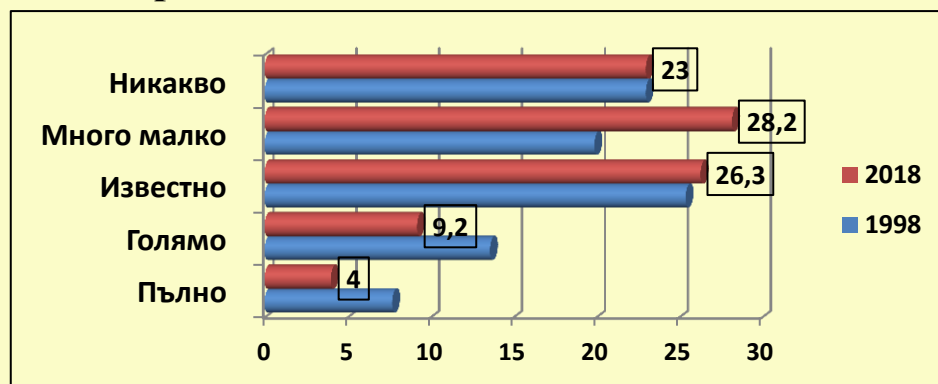

Степен на доверие в институциите 1998 – 2018 г.

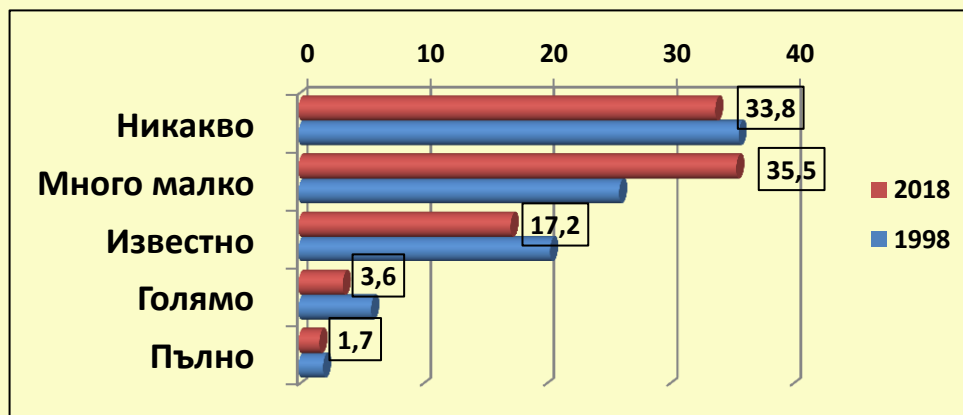
- Доверие в Парламента

- Доверие в Църквата и религиозните организации

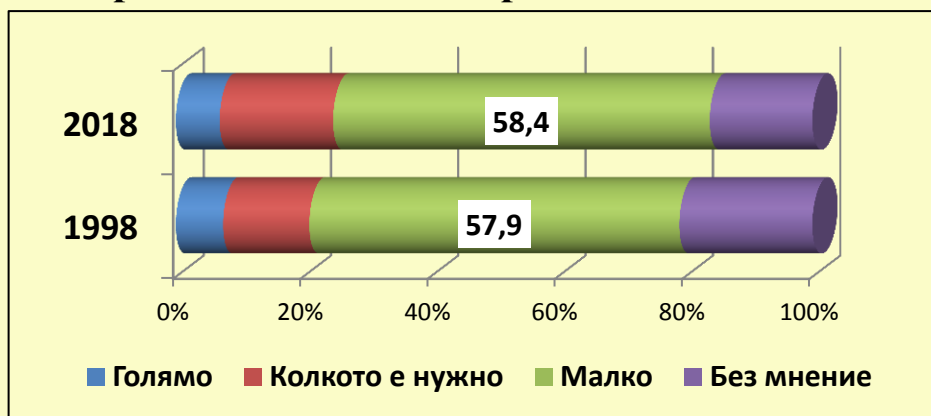
- Доверие в съда и съдебната система

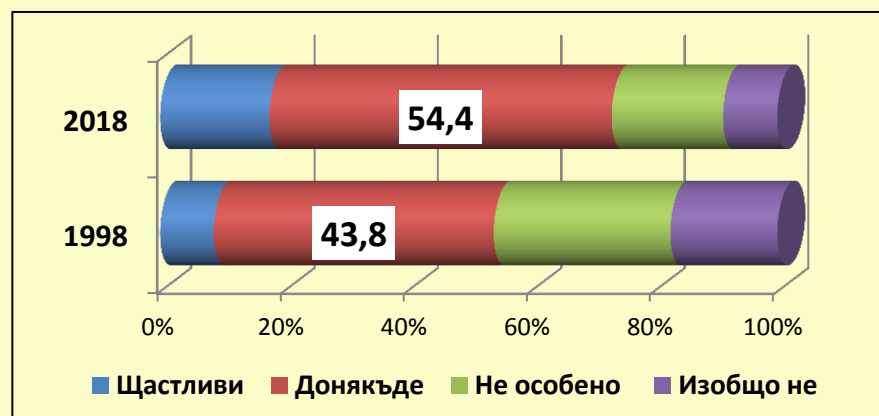

Какво се промени в нагласите и качеството на живот?

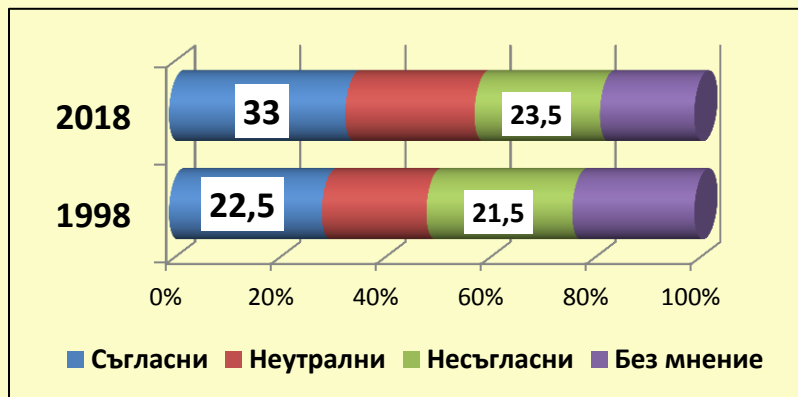
- Влияние на Църквата и религиозните организации в България

- Щастие

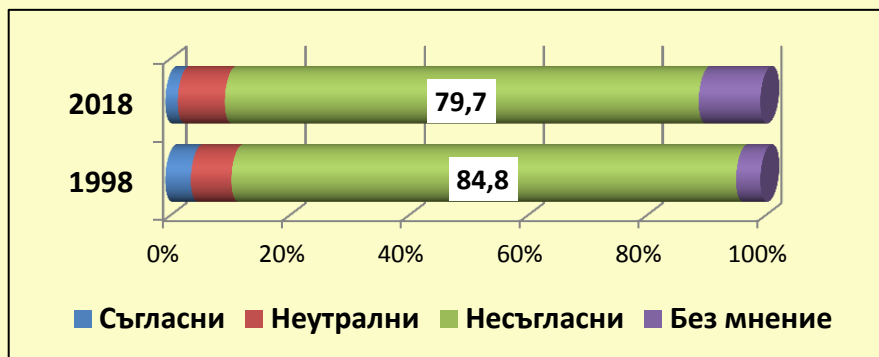
- В света религията води до повече конфликти, отколкото до мир*

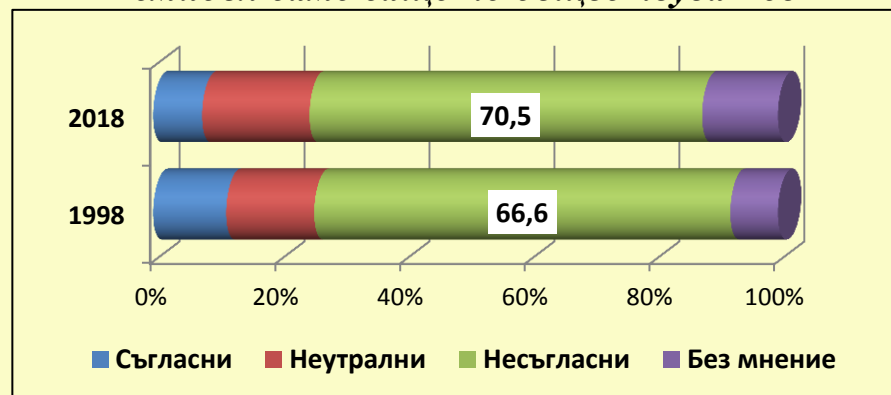

За смисъла на живота, Бог и собствените усилия...

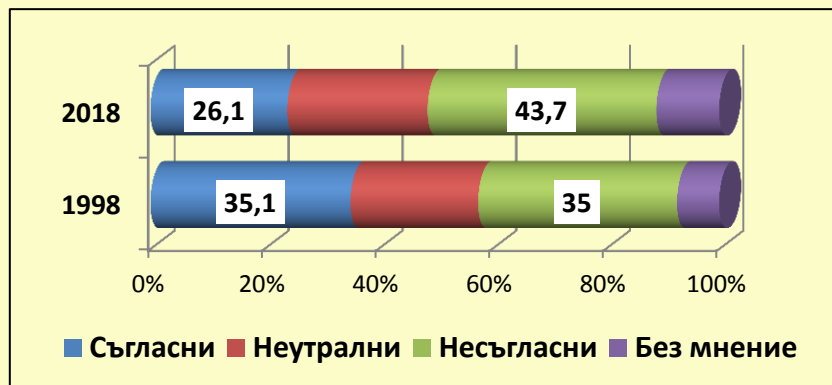
- **Фаталисти:** *Животът няма никакъв смисъл*

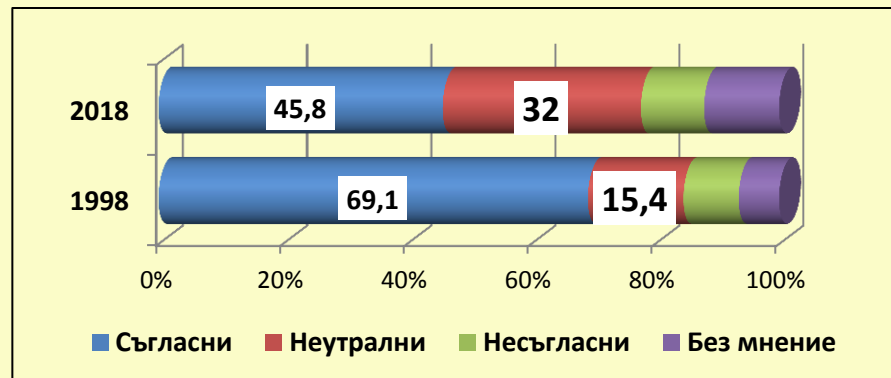
- **Уповаващи се на Бог:** *Животът има смисъл само защото съществува Бог*

- **Неуверени:** *Хората могат да направят много малко, за да променят посоката на живота си*

- **Вярващи в себе си:** *Животът има смисъл само ако човек сам си го направи такъв*

Разчупване на стереотипите ?

Работата на мъжа е да печели пари, а на жената – да се грижи за дома и семейството

1998

65 %

2018

29 %

Грешно е двама души от един и същи пол да имат сексуални контакти

60 %

60 %

Силно религиозните хора често са твърде нетолерантни към другите

38 %

33 %

Грешен е аборт, ако семейството не може да си позволи повече деца поради ниски доходи

9 %

21 %

Грешно е да се изневерява на семейния партньор

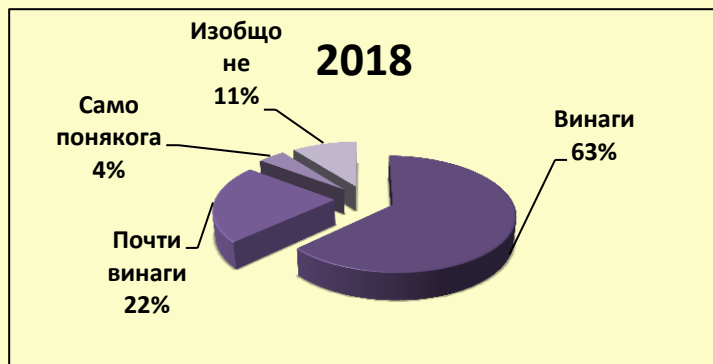
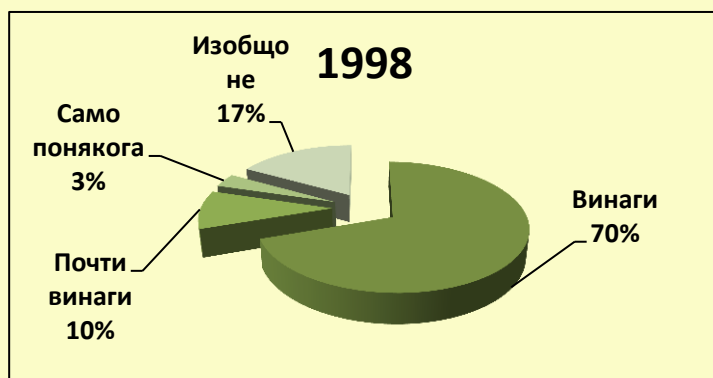
46 %

55 %

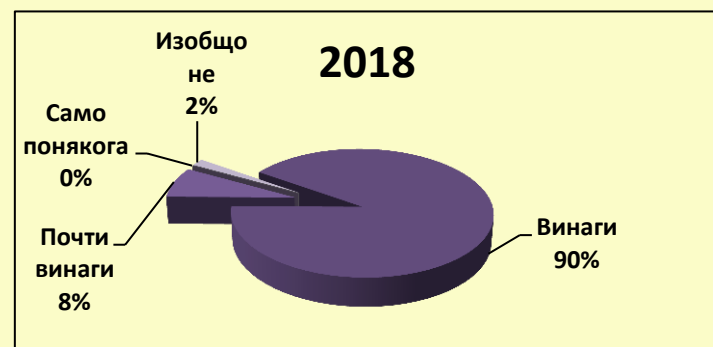
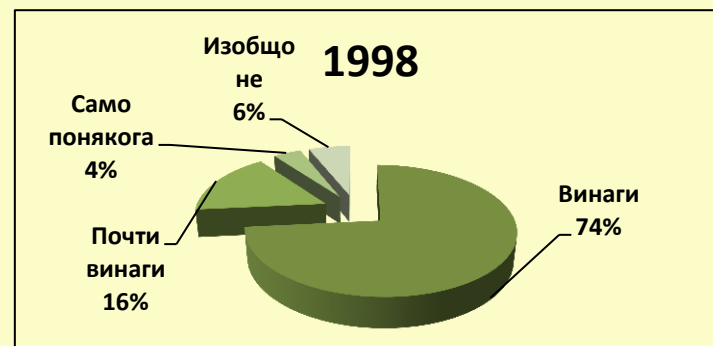

Грешни ли са гей сексуалните контакти по вероизповедание?

Православни християни

Мюсюлмани

*Религиозни или
вярващи са
хората у нас?*

Различията

Религия

- Организирана система от вярвания, мирогледи, практики и ритуали, най-често свързани с божествени сили.
- В света има различни религии и множество божества.

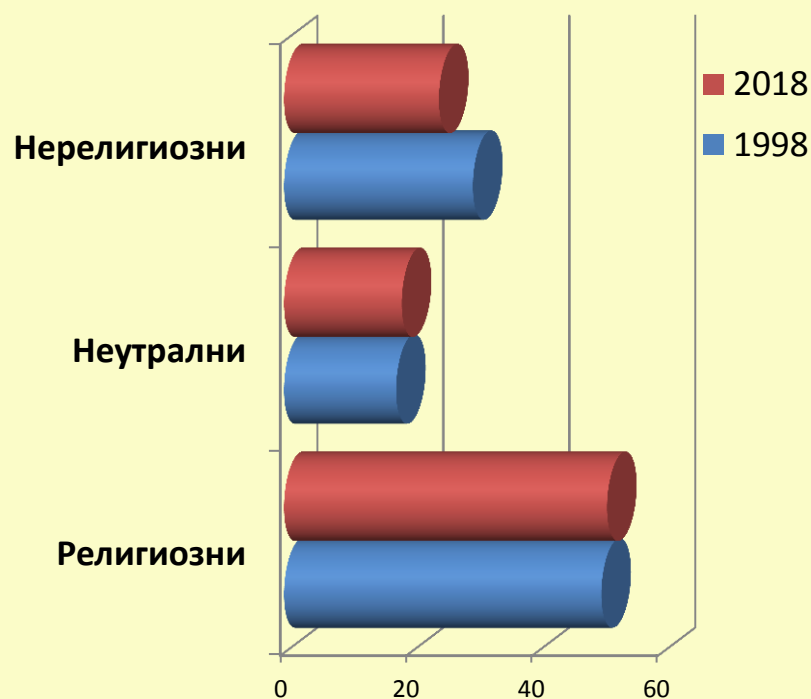
Вяра

- „...Увереност в неща, които не се виждат...“ (Евреи 11:1)
- Вярата не е знание или умствено съгласие, тя е дълбоко убеждение, състояние на сърцето, т.е. на човешкия дух.

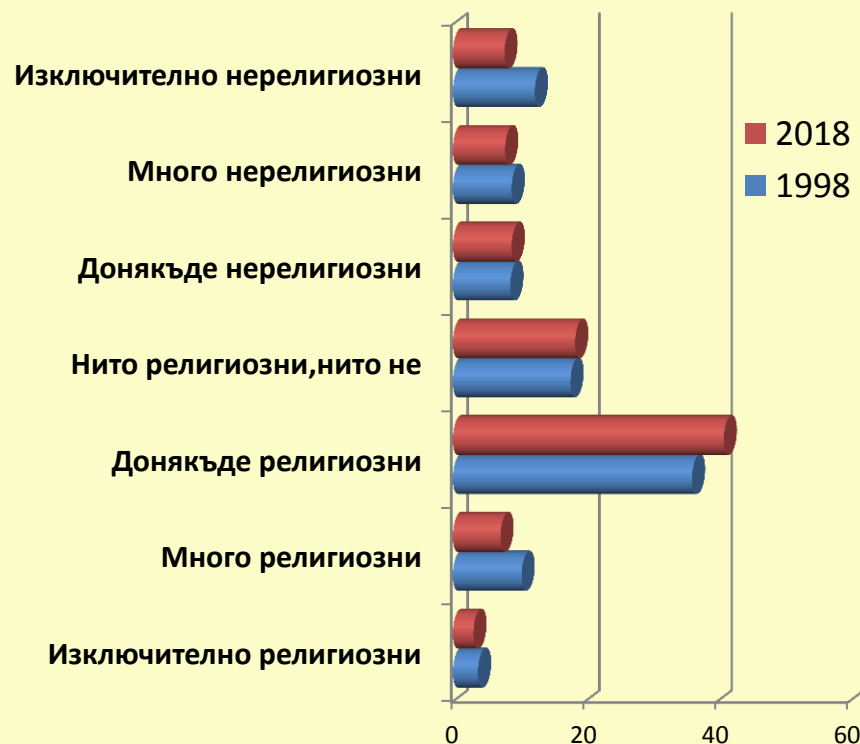

Религиозно самоопределение по години

Религиозно самоопределение

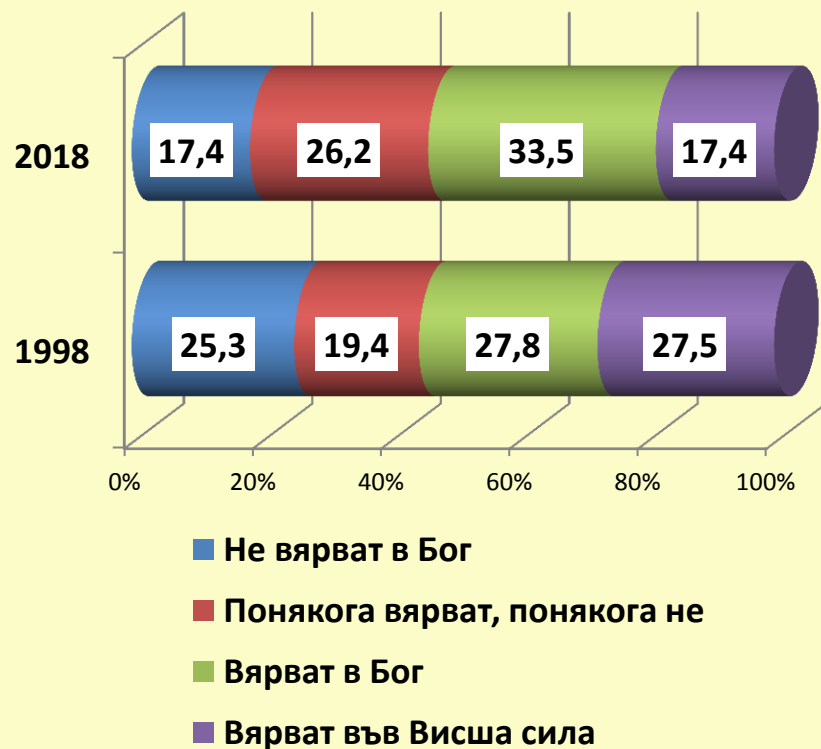
Степен на религиозност

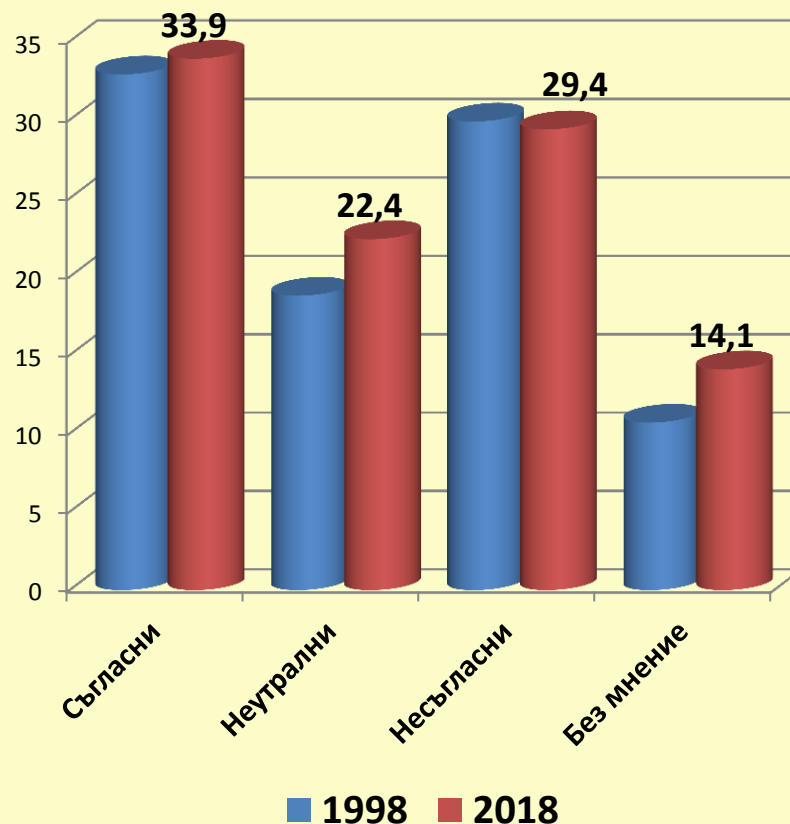

Възвръща ли се вярата в Бог?

Вяра в Бог

Съществува Бог, който е загрижен за всяко човешко същество

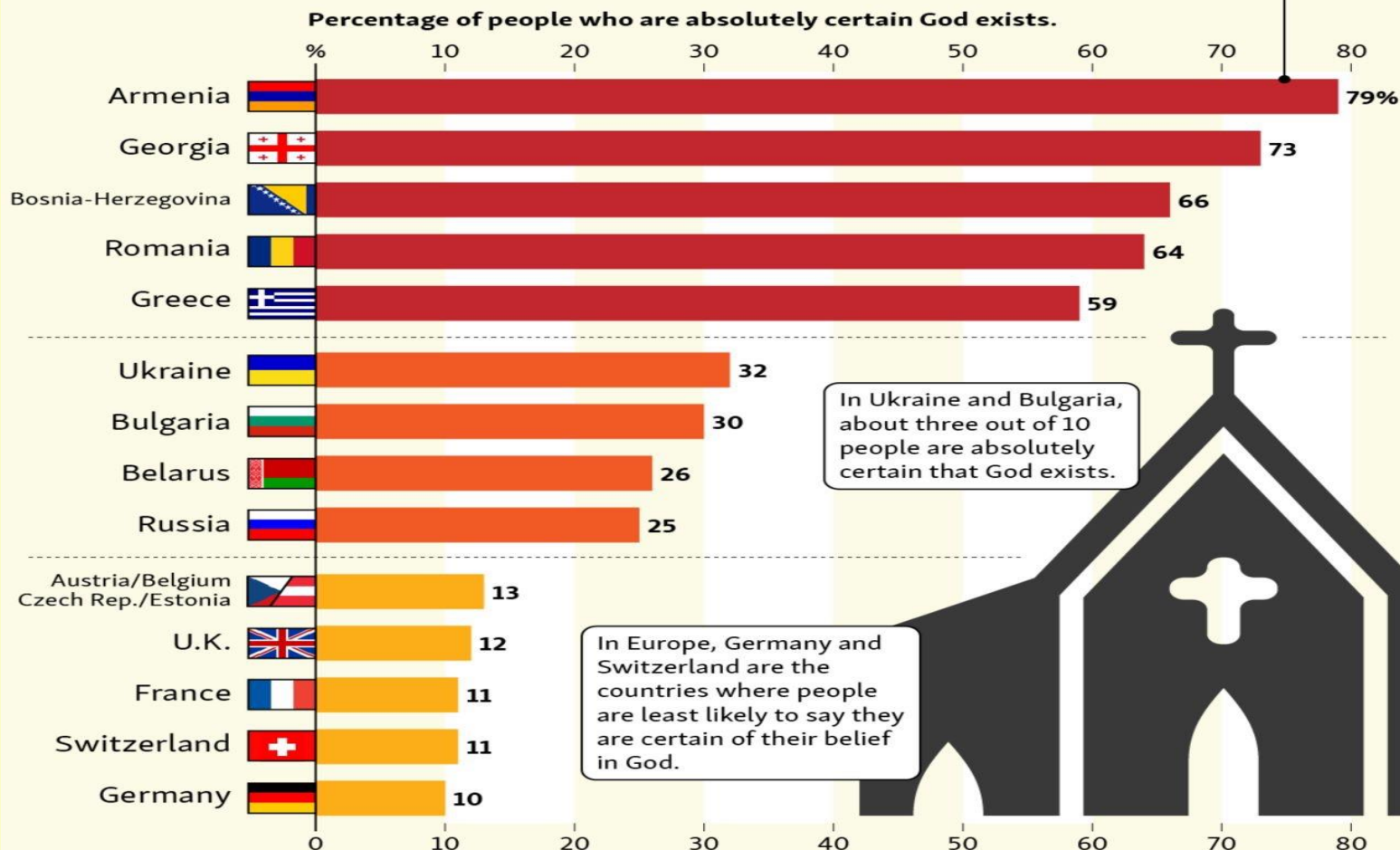

Who (Really) Believes In God

In Europe, Armenia and Georgia are the countries where most people are certain about their belief in God.

Almost eight out of 10 Armenians are absolutely certain that God exists.

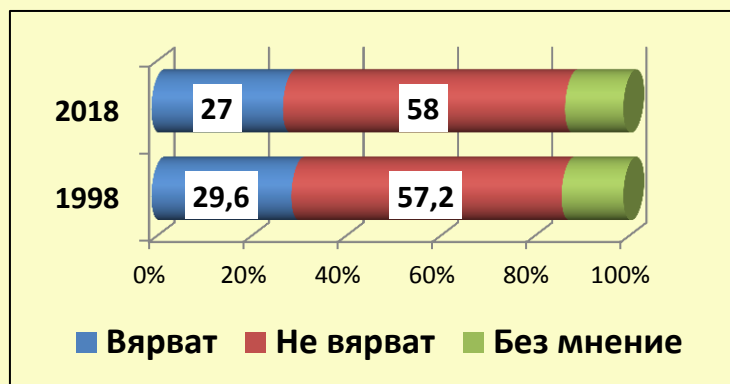
In Ukraine and Bulgaria, about three out of 10 people are absolutely certain that God exists.

In Europe, Germany and Switzerland are the countries where people are least likely to say they are certain of their belief in God.

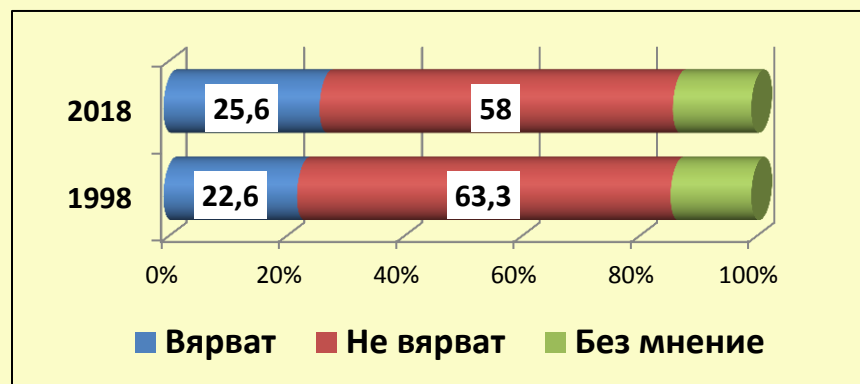

Вяра или безверие - в какво?

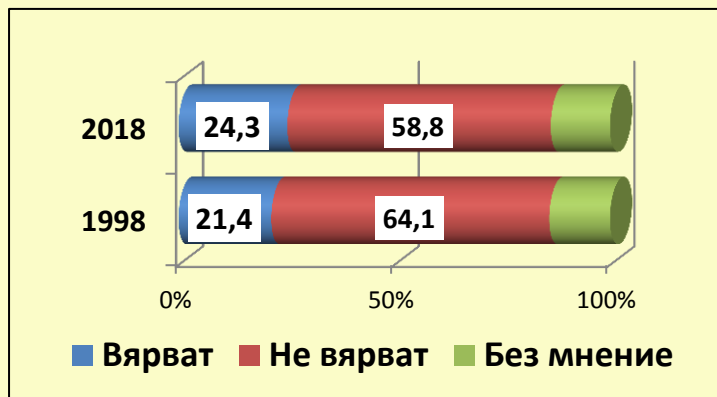
- Вяра в живот след смъртта

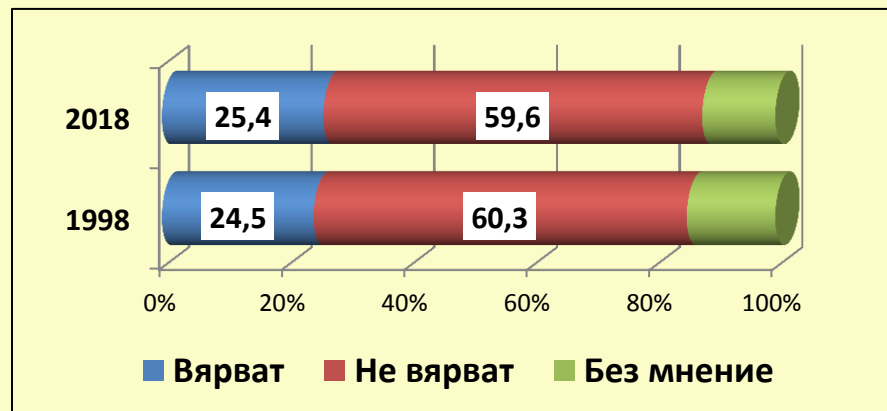
- Вяра в рай

- Вяра в ада

- Вяра в религиозни чудеса

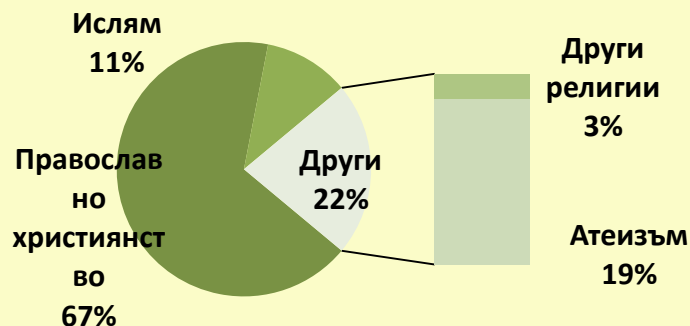
*Парадоксите...
вероизповедание /
религиозност /
религиозна вяра*

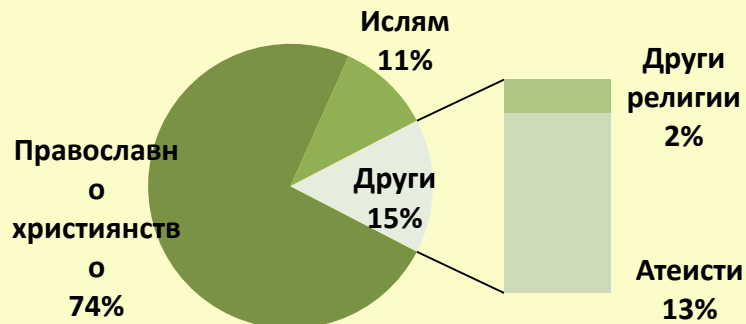
Религиозно възпитание и вероизповедание по години

1998

Религиозно възпитание

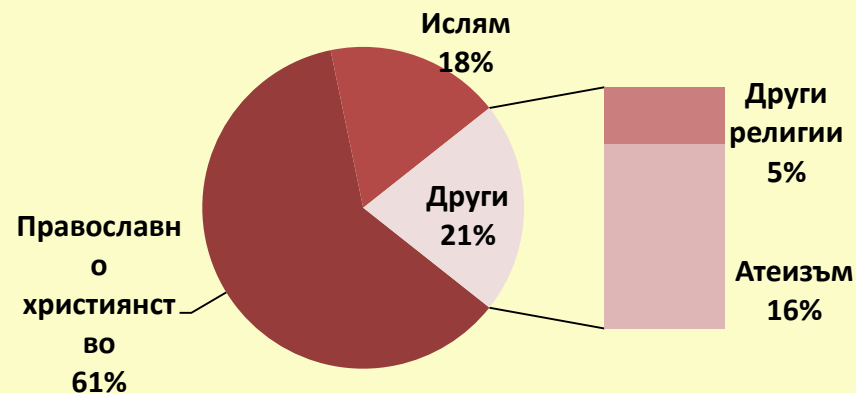

Религиозна принадлежност

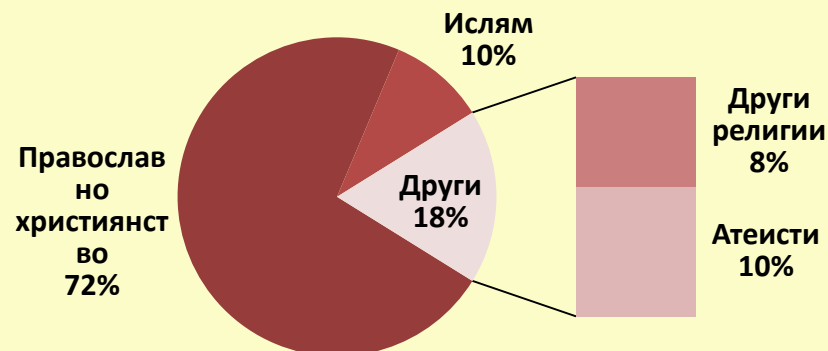

2018

Религиозно възпитание

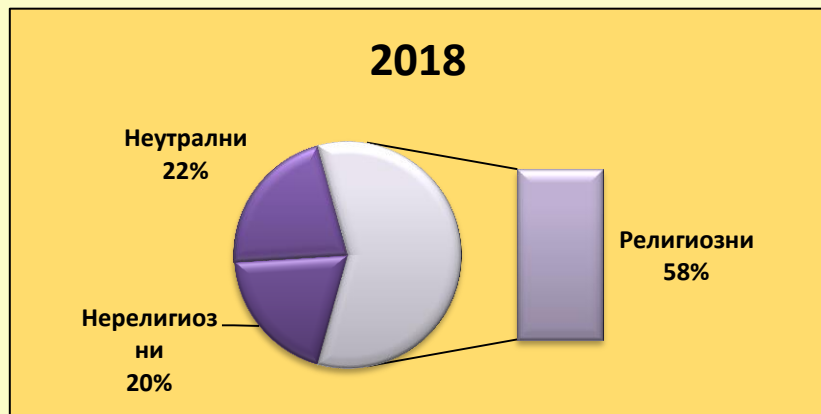
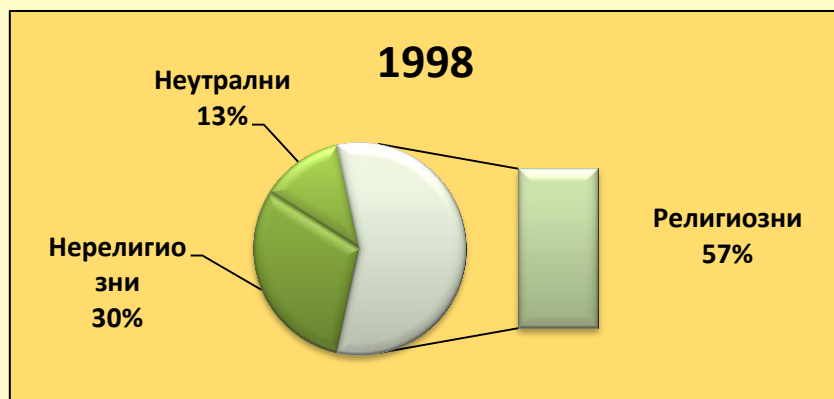
Религиозна принадлежност

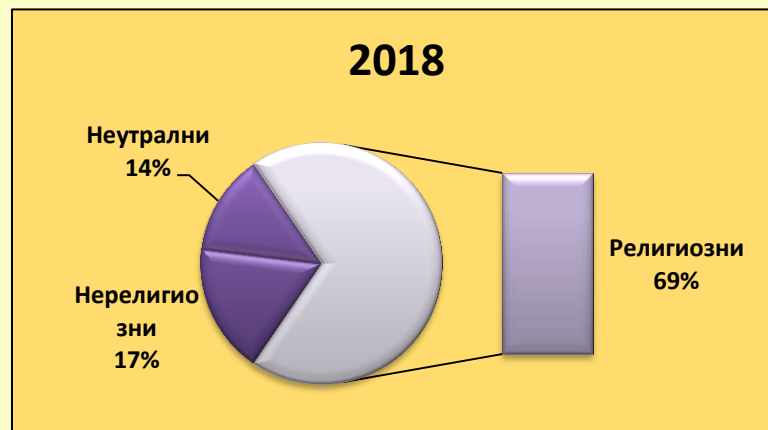
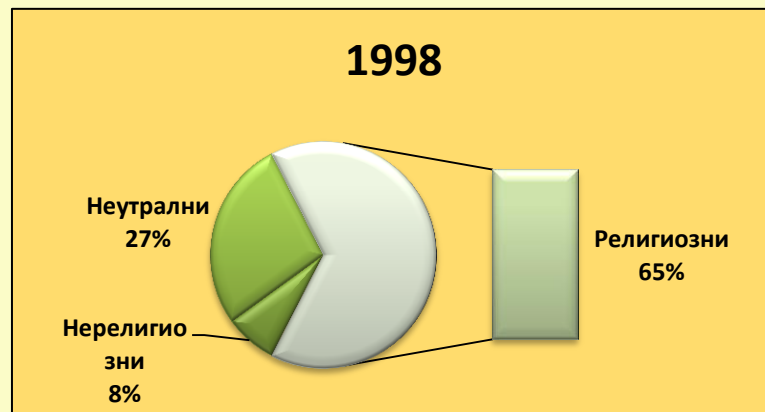

Вероизповедание и религиозност по години

Православни християни

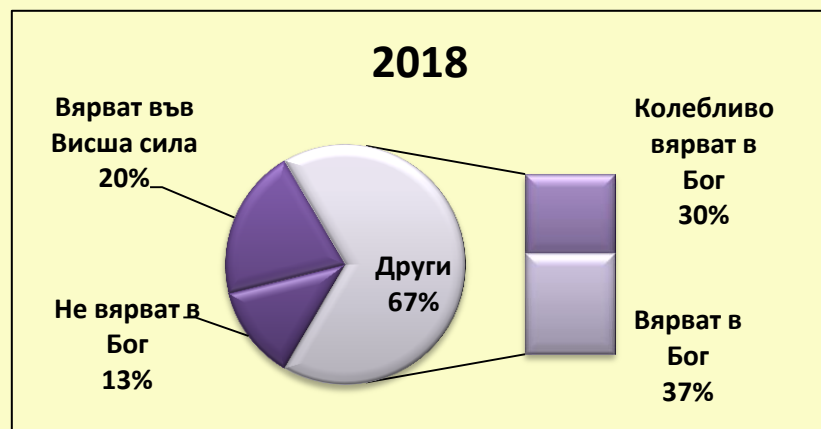
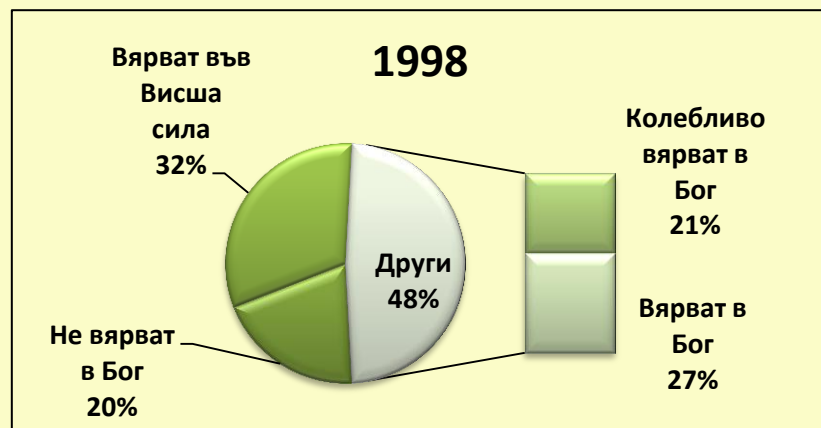
Мюсюлмани

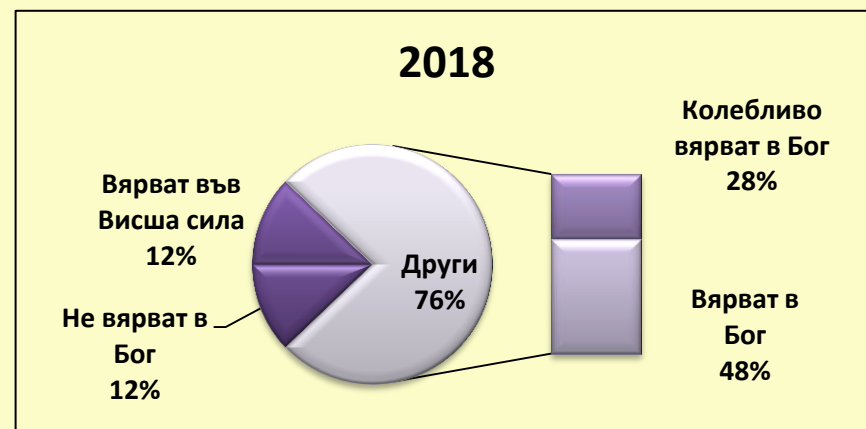
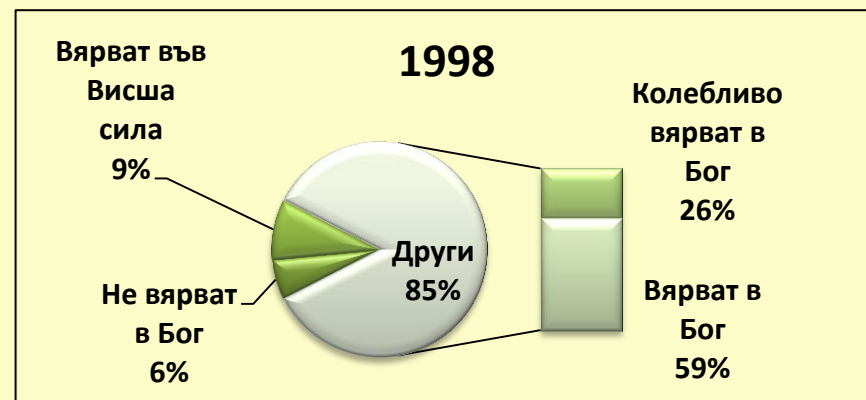

Вероизповедание и религиозна вяра по години

Православни християни

Мюсюлмани

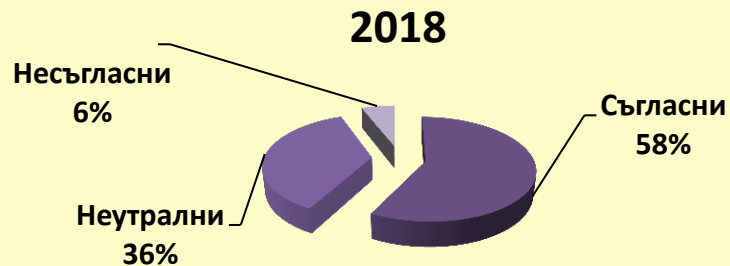
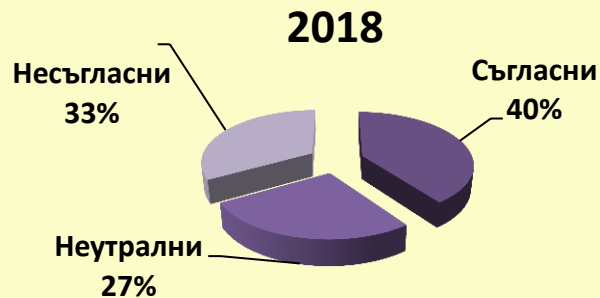
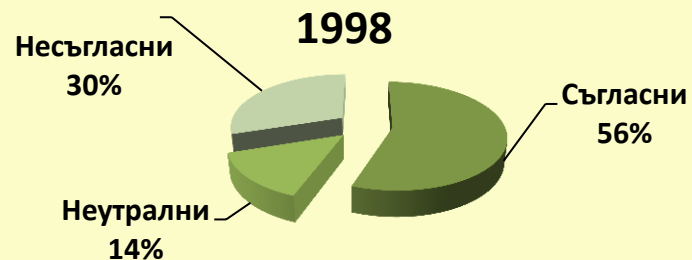
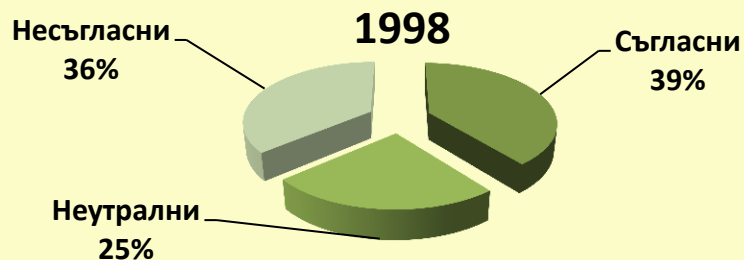

Вероизповедание и вяра в Бог по години

Съществува Бог, който е загрижен за всяко човешко същество

Православни християни

Мюсюлмани

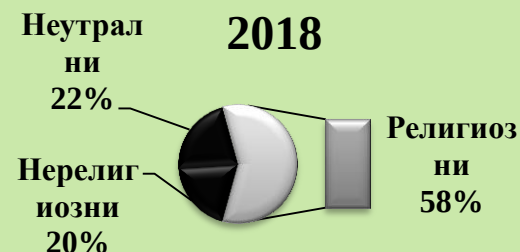
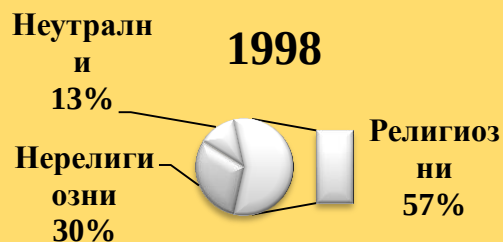

Парадоксите:

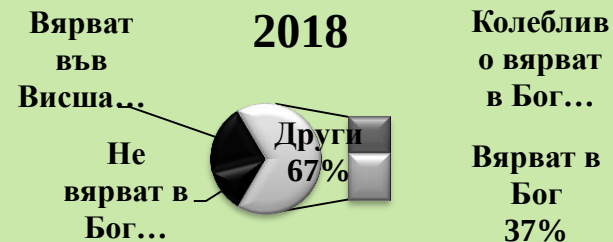
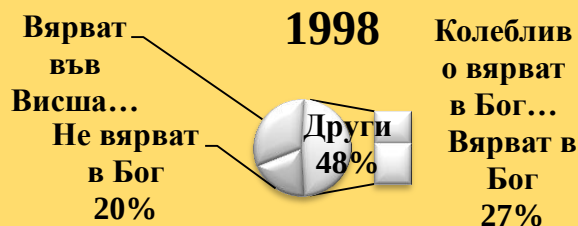
вероизповедание $\neq$ религиозност $\neq$ вяра в Бог

Православни християни

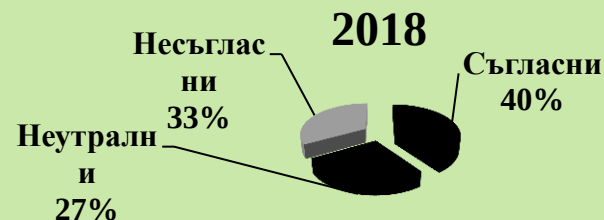
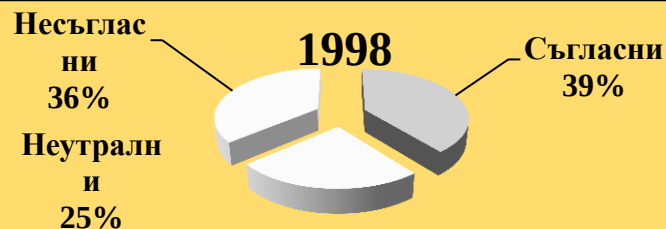
Религиозност

Религиозна вяра

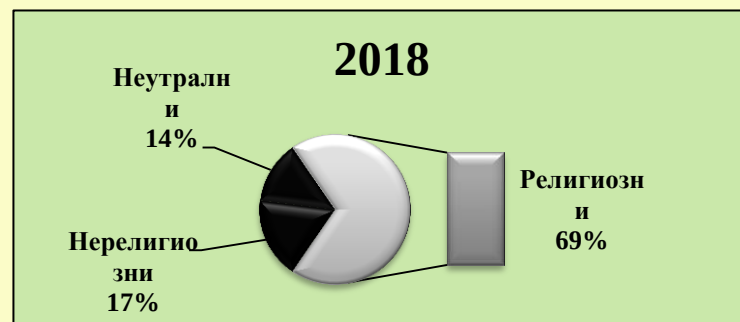
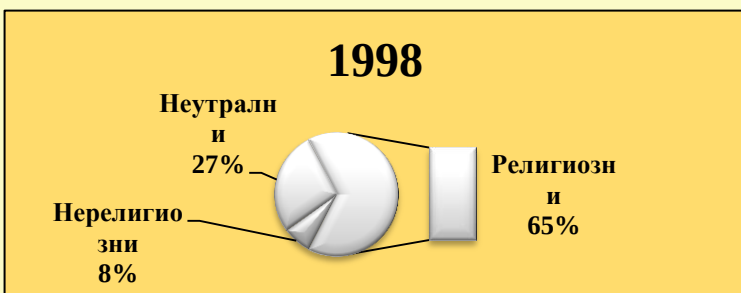
Има Бог, който е загрижен за всяко живо същество

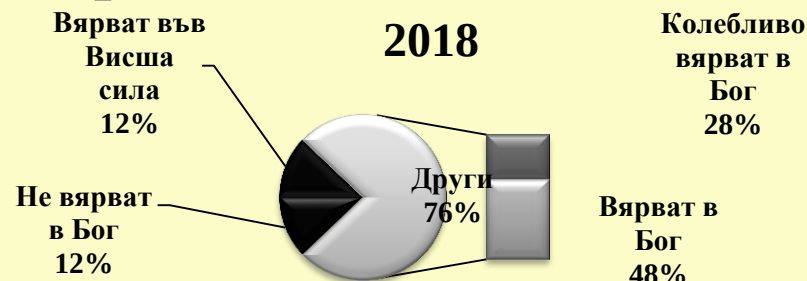
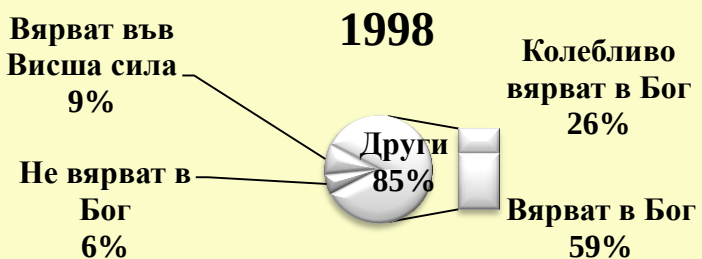

Парадоксите: вероизповедание $\neq$ религиозност $\neq$ вяра в Бог *Мюсюлмани*

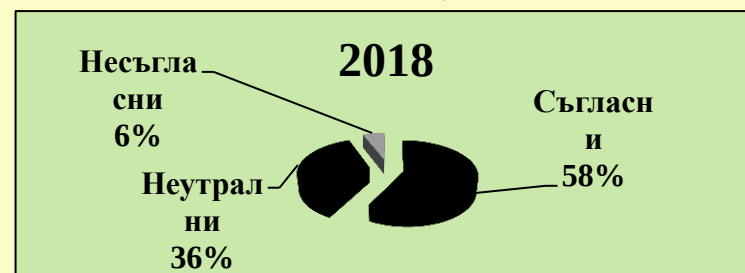
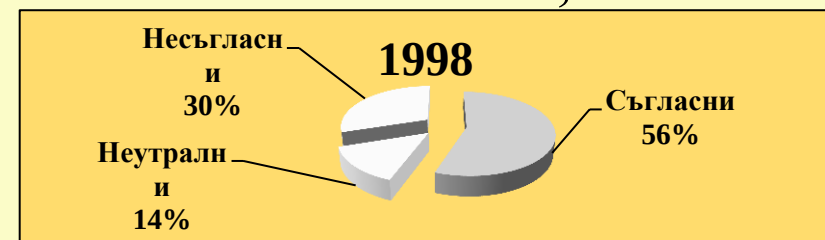
Религиозност

Религиозна вяра

Има Бог, който е загрижен за всяко живо същество

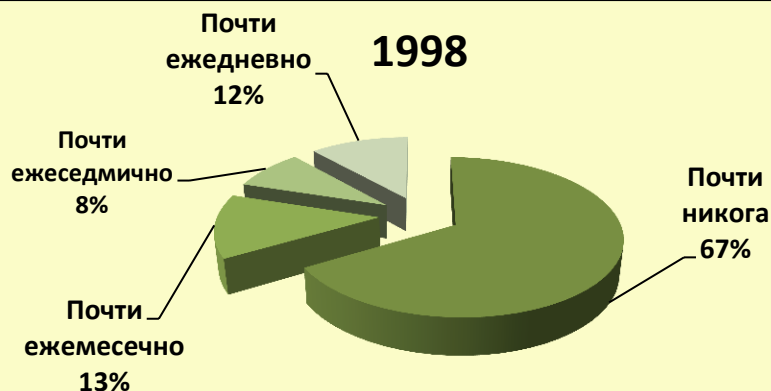

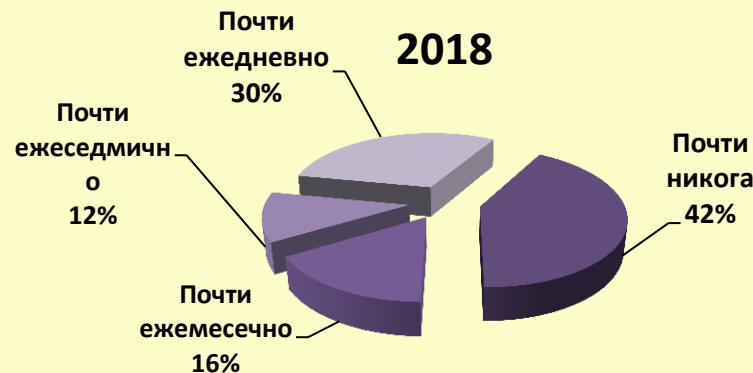
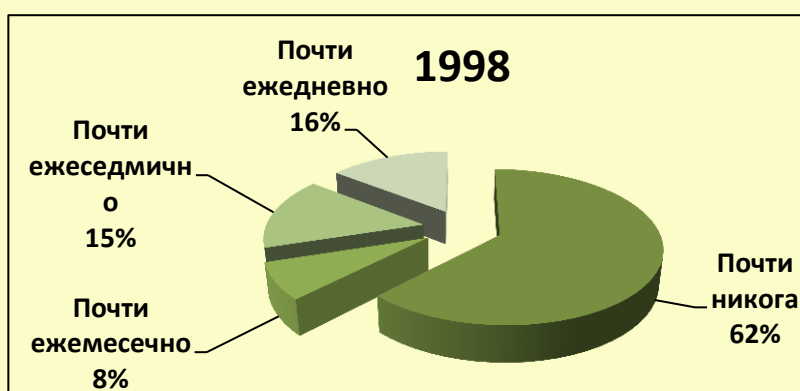
Вероизповедание и молитви по години

Колко често се молите?

Православни християни

Мюсюлмани

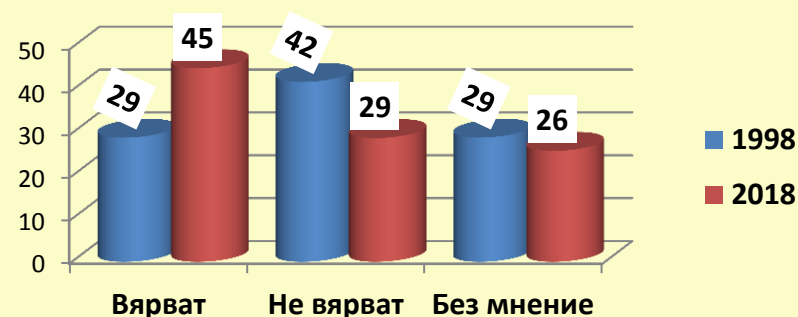

(Не)Вярват в ад и рай по вероизповедание и години

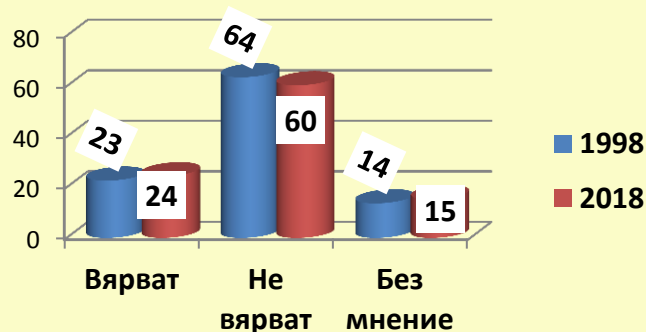
Православни християни

Мюсюлмани

Вяра в рай

Вяра в ада

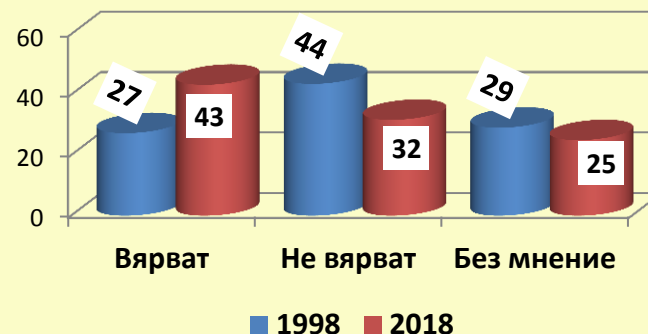
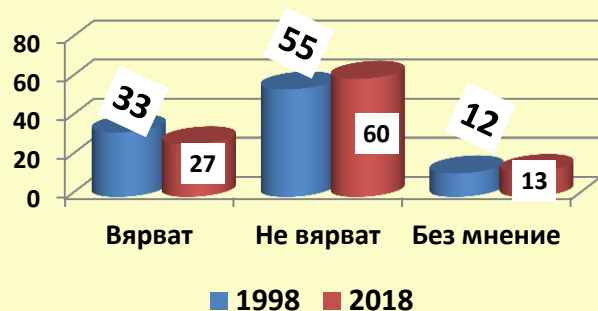

(Не)Вярват в отвъдното по вероизповедание и години

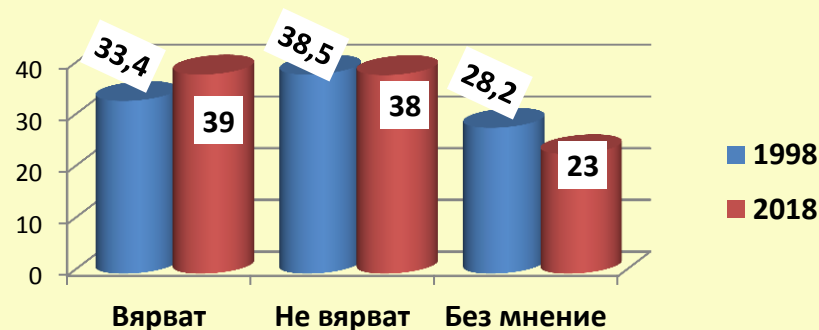
Православни християни

Мюсюлмани

Вяра в живот след смъртта

Вяра в религиозни чудеса

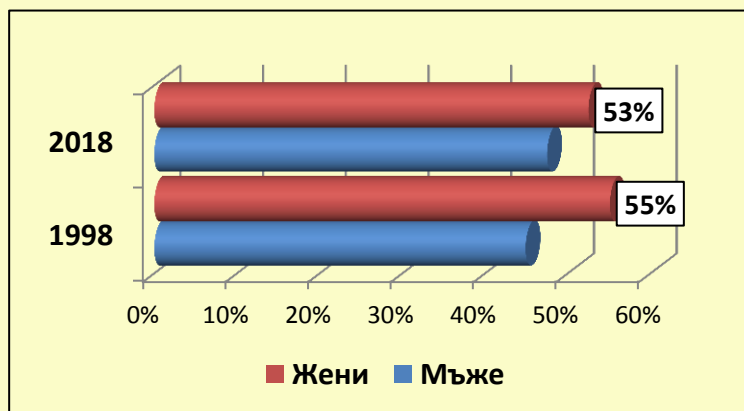
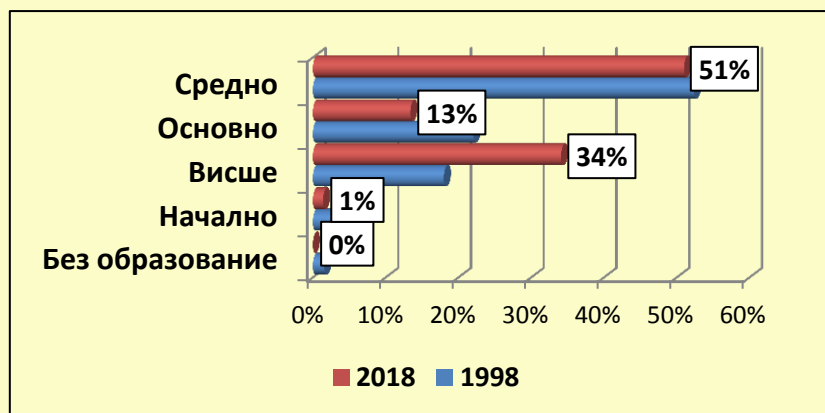

*Сравнителни
профили по
вероизповедания*

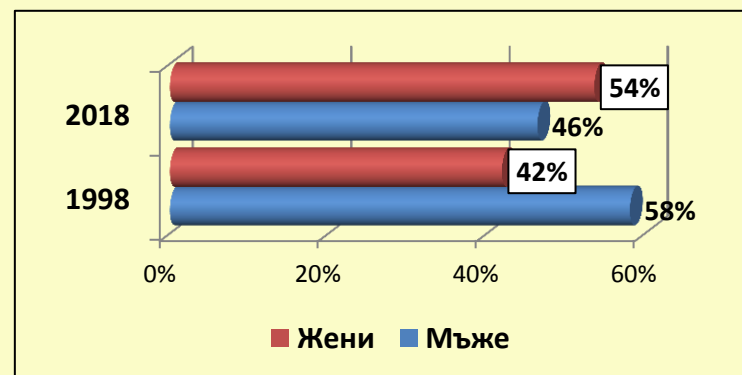
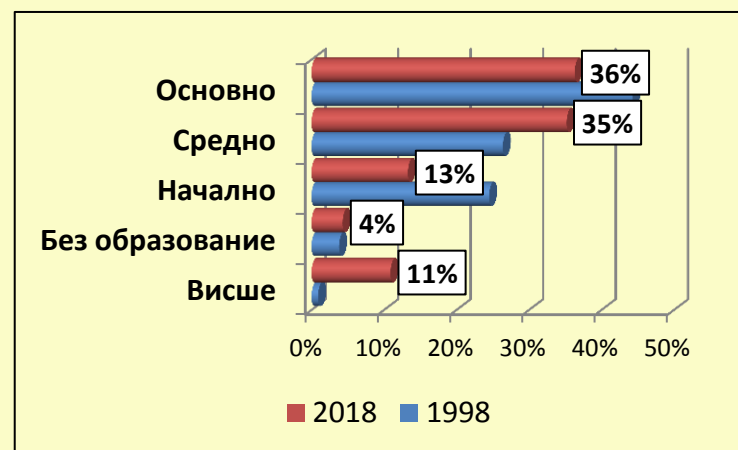

Профили по вероизповедание, пол и образование по години

Православни християни

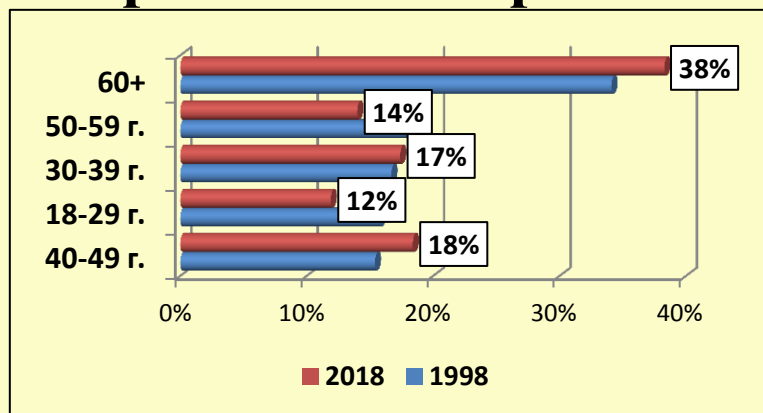
Мюсюлмани

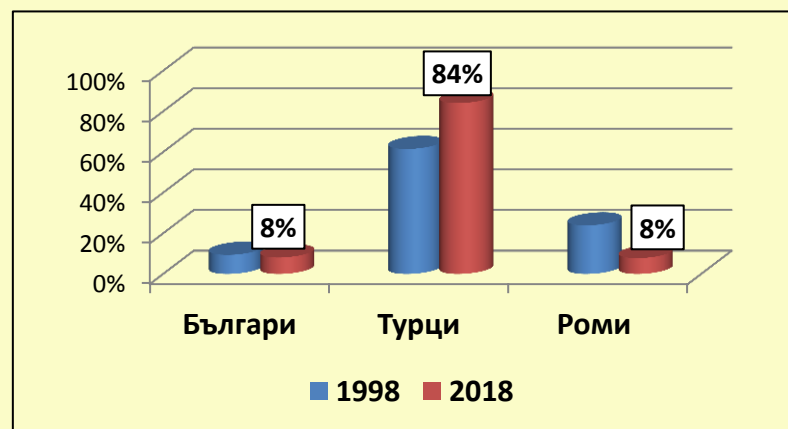
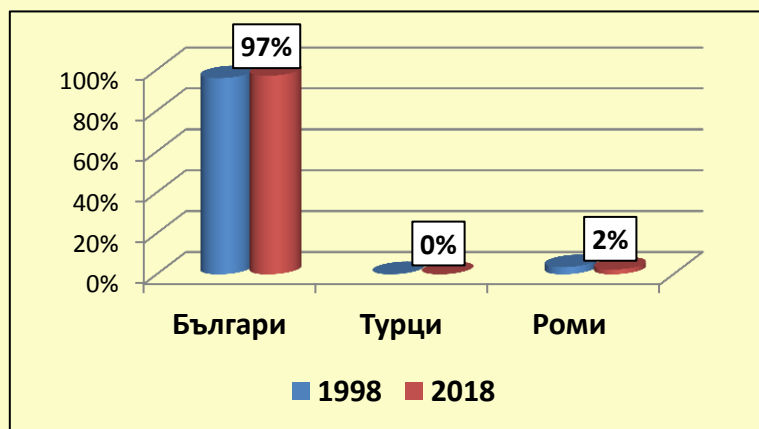
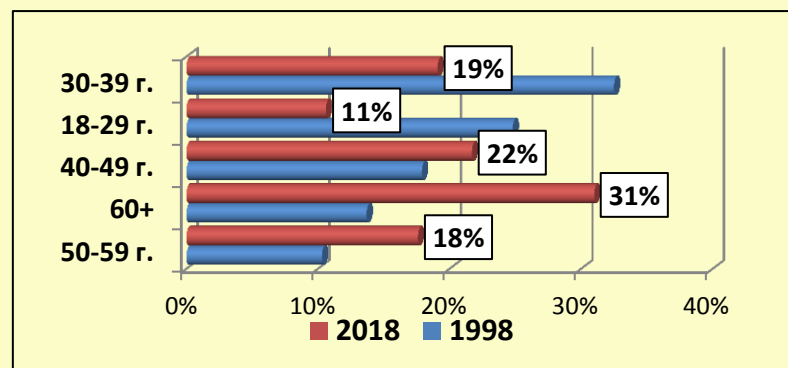

Профили по вероизповедание, възраст и етнос по години

Православни християни

Мюсюлмани

Някои основни изводи:

- **Религиозната картина** – за две десетилетия няма съществени различия в религиозната структура у нас (74 % християни, 11 % мюсюлмани, 13 % атеисти), но профилите на основните вероизповедания са променени – сред вярващите днес доминират жените, по-възрастните, по-ниско образованите, жителите на по-малките селища.
- **Вярата в Бог** се завръща и при православните християни, и при мюсюлманите.
- **Не вярват в рай или ад** две трети от християните и всеки трети от мюсюлманите.
- **Вероизповедание – религиозност – вяра** – и при двете доминиращи религии има сериозни и устойчиви във времето различия между тях
- **Вярата в Бог** след 20 години свободно изповядване на религия е станала е с почти двойно по-масов обхват от вярата във Висша сила при православните християни, при мюсюлманите се наблюдава обратното.
- **Да си православен християнин** е повече въпрос на национална идентичност, отколкото на религиозна принадлежност – и през 2018г. само половината (58 %) декларира, че са религиозни, а едва 37 % убедено вярват в Бог.
- **Българските мюсюлмани** са сравнително по-религиозни (69%) и по-вярващи в Бог (48%), но и при тях мюсюлманството е повече въпрос на идентичност, отколкото на истинска религиозна вяра .

Накъде от тук нататък ?

По-широко използване за научни и управленски цели на социални изследвания от типа на **ISSP** и **ESS**, които позволяват изготвяне на крос-национални и диахронни сравнителни анализи на надеждни данни, набирани по висши академични методически стандарти и иновативни техники.

Благодаря за вниманието!
Повече данни по темата
на
www.issp.org

АГЕНЦИЯ ЗА СОЦИАЛНИ АНАЛИЗИ (АСА)

АСА е организация
от типа Think Tank, специализирана
в осъществяването на социални изследвания,
анализи, консултации и политически препоръки.

АСА е националният представител в **ISSP**
и член на Консорциум *ESS ERIC - Bulgaria*
за осъществяването на ISSP и на
European Social Survey (ESS),
В България.

пл. Македония №1
София - 1000,
<http://www.ess-bulgaria.org>